

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 246.

V Ljubljani, v sredo 26. oktobra 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 25. oktobra.

Naše zahteve.

Grof Taaffe je pri vsaki priliki naglašal, da njegova vlada ni parlamentarna, da stoji nad strankami, in vendar se je opiral na tedanjo desnico. Ž njo je stal, ž njo je padel. Grof Badeni je ob svojem nastopu samozavestno izjavil, da hoče parlament voditi ter računati v prvi vrsti z onimi strankami, katere vsprejmo njegov program. Stal je več časa z jedno nogo na desnici, z drugo na levici, sedel je med dvema stoloma; ko mu je opozicija izpodbila jedno nogo, lovil se je ob desnici ter omahnil. Grof Thun je previdnejši. Zvest svojim načelom, ki se v bistvu strinjajo z načeli sedanje večine, je takoj začetkom zasedanja izjavil, da se hoče opirati na desnico. Dr. Bärenreither je izstopil iz kabineta in danes sta vlada in desnica v razmerju, ki zahteva od obeh strani pravice in dolžnosti. Vlada ima pravico od večine zahtevati, da jo podpira do gotove meje, a s to pravico je prevzela tudi dolžnosti nasproti strankam, pri katerih išče podpore. Zato imajo tudi v normalnih razmerah te stranke pravico zahtevati od vlade, da se ozira na njih želje in opravičene zahteve. Strankarske zahteve so vedno dejansko izvajanje programa in vladna večja ali manjša naklonjenost glede zahtev je merilo za njeno razmerje nasproti strankam.

To je: grof Thun je navezan na desnico, ako hoče parlamentarno vladati ter vršiti nujne državne posle; on potrebuje njene pomoči. A če hoče, da ga desnica podpira, mora ustreči njenim željam in zahtevam, ki temelje v programu in dejanskih potrebah. Tako delajo vse vlade v ustavnih državah in tako delajo vse stranke, katerih program ni fakijska opozicija.

In to je, kar bode opozicijo, da očita strankam na desnici »barantanje« z vlado za ogersko nagodbo, dasi je gotovo, ko amen v očenašu, da bi glasovali levičarji še za slabšo nagodbo, ako bi jo zahtevala njihova vlada.

Grof Thun, tako trdi, ki ga dobro poznajo, je kavalir, ki gotovo izpolni, ako obljubi. In to prepričanje, oziroma zaupanje v obljube grofa Thuna, katere je dal na naše zahteve, je odločilo v zadnjem trenutku, da je naša zveza sinoči po večurni debati sklenila glasovati za nadrobno debato o nagodbenih predlogih. Finančni minister sam je desnici olajšal korak, ker je odložil na boljše čase zvišanje užitninskega davka od piva in žganja. Sicer pa danes vlada od nikogar ne zahteva, da bi moral glasovati za nagodbo, kakoršna je v načrtih. To vsaj je gotovo že danes, da se bode avstrijska kvota znižala za primeren odstotek. Rebus sic stantibus bil bi danes političen samomor, ko bi slovenski poslanci pretrgali zvezo z desnico in dosledno tudi z vlado. Slovenci prišli bi naravnost z dežja pod kap, dočim imamo opravičeno upanje, da bode vlada ustregla mnogim željam slovensko-hrvatskega in rusinskega naroda. Naglašati pa treba, da je bila ravno v teh razmerah odločnost umestna, da, naravnost potrebna. Ko bi bili molčali ter se izgo-

varjali le z »državnimi« potrebami in drugimi višjimi oziri, živa duša bi se ne zmenila za nas. Kdor pozna razmere in odnose v tej zbornici, tej trditvi gotovo ne bode ugovarjal. Skratka: Slovenski in isterskohrvatski volivci smejo mirno prepustiti svojim zastopnikom odgovornost za vse obravnave z vlado in desnico. Desnica hoče naše zahteve kot svoje podpirati pri vladi in grof Thun je dal take garancije, s katerimi se moramo za sedaj zadovoljiti.

Današnja seja

je bila precej dolga in živahna. Začetkom seje so ministri predsednik, trgovinski in železniški minister odgovarjali na neke interpelacije. Poslanec Janda je v imenu proračunskega odseka poročal o dolgi vrsti nujnih predlogov in peticij glede državne podpore vsled vremenskih neizdatov ter predlagal, da se vsi ti predlogi s peticijami odstopijo vladi z naročilom, da natančno poizve o škodah ter hitro od zbornice zahteva primerne kredite. Levičarji s tem niso bili zadovoljni, temveč zahtevali so, naj se takoj v zbornici določi svota podpore. S tujimi rokami je lahko gade loviti!

Poslanec Vuković je obširno poročal o škodah vsled potresa v Sinju in okolici ter predlagal, da vlada na podlagi natančnih poizvedb predlaga primerne svote za podpore.

Nato sta govorila glede provizorija glavna govornika Hofmann pl. Wellenhof in dr. Herold. Prvi se je usajal nad vsem, kar ni po njegovi glavi, čenčal o raznih Judeževih groših, za katere je vlada kupila večino; zaletaval se je tudi v slovensko vseučilišče in nadsodišče. No, mož kvaka, kakor žaba na suhem.

Dr. Herold je jako srečno med živahnim odobravanjem odgovarjal raznim predgovornikom ter dokazoval, da vlada, ako bode izvršila naše zahteve, ne bode ničesar darovala, temveč storila le to, kar jej ukazujejo zakoni in korist države. — Prihodnja seja v četrtek.

Slovenščina v ljudski šoli.

Kako žalostne so naše razmere v narodnem oziru, o tem pričajo ljudske šole za Slovence na Koroškem, Štajerskem, Primorskem, da, tudi na Kranjskem. Ako so v šoli trije nemški otroci, takoj se mora ogromna večina slovenskih otrok ubijati glave z nemščino, ker tako želi krajni ali okrajni šol. svet, da, celó tedaj, če se krajni šol. svet odločno upira proti nemškemu poduku.

Tako se je krajni šol. svet v Št. Jerneju na Štajerskem v svoji seji dne 14. avgusta t. l. iznova izrekel proti nemškemu poduku na tamošnji ljudski šoli, ker je od 60 za šolo godnih otrok le 14 nemške narodnosti. Toda okr. šol. svet v Marenbergu je na sklep kratkomalo odgovoril, da bi se taka prememba na korist slovenskemu jeziku ne strinjala s potrebami prebivalstva.

To so odgovori oblastev za časa takozvanih »koncesij«! Danes so poslanec Žičkar in tovariši interpelovali naučnega ministra v tej zadevi.

Proračunski odsek.

Splošni razgovor o zvišanju plač državnih služabnikov se je srečno završil. Danes je govoril Tusel, ki je vzlasti to povdarjal, da je pet let prevelika doba, da napredujejo služabniki v plači. Predlagal je, naj se določijo zato le tri leta.

Dr. Weiskirchner je v imenu svoje kršč.-soc. stranke protestiral, da proračunski odsek nima več časa za posvetovanje v tako važni zadevi.

Dr. Krek je povdarjal, da državna predloga nima nobenega socialno-presnavljajočega načela. Samo tistim služabnikom, ki so po dosedanji praksi dobivali aktivitetno doklado, se hoče zvišati plača. Druzega ne namerava zakon prav nič. Zato more biti samo provizoričnega načela. Veselo pa je, da hočejo dobiti v nji vsi poslanci brez izjeme višja socialna načela.

Ta bi bila:

1. Tistim služabnikom, ki sedaj že opravljajo uradniška dela, se mora priznavati tudi uradniški značaj. Sem spadajo vzlasti: nadzorniki ob rekah, cestni mojstri, mojstri v pristaniščih in logarji. Prve tri vrste imajo priti po vladni predlogi v 4. in 3. plačilni razred. To je krivično.

Govornik je obširnejše razvijal delo teh strok.

2. Tistim, ki opravljajo državnoslužabniške posle in nimajo tega značaja, se mora ustanoviti zadostno število mest, da se tudi oni vrste med državne služe. Sem spadajo vzlasti diurnisti, pri katerih je vsako zavlavljevanje v tem oziru krivica, pomožni služabniki pri poštah in brzojavu, deželni poštni seli, cestarji, pomožni jetniški nadzorniki in provizorni služabniki. V služabniško kategorijo bi morali spadati tudi izučeni delavci po tobačnih tovarnah in prejemalke ondot, dalje mašinisti in kurjači pri rudnikih. — Sploh pa mora država kot delodajavec priti do tega, da bo vsak tudi najzadnji delavec, ki se mu izroči službo, definitivno preskrbljen zase in za svojo rodbino, — ko dela, zbolí in obnemore.

3. Plačani morajo biti državni služabniki tako, da morejo primerno brez skrbi živeti. Govornik je opozoril vzlasti na sodnijske služe, ki imajo od novega leta sem veliko izgubo, poštne uslužbence, na rudniške paznike in na gojzdne paznike (Rottenmeister), o katerih je predlagal, da se morajo z rudniškimi pazniki v vsem zjednačiti.

V tem smislu je stavil tudi predlog, kateremu je še dodal zahtevo, da dokler se za tiste, ki sedaj niso še v vrsti državnih slug, ne vstane definitivna mesta, naj se jim začasno primerno zviša njihova plača. Ta predlog priobčimo kasneje.

Dr. Verkauf se je kregal nad vsem in je hotel predlogo le zavleči, ker zahteva, da se mora ta predloga tako izpremeniti, da mu bo všeč.

Splošni razgovor se je danes končal. Odsek je izvolil pododbor, ki bo najpreje zakon, kolikor se da, prenaradil.

Spomenica za vseučilišče.

(Dalje.)

Spomenica.

V.

Želimo pa univerzo v Ljubljani.

Ljubljana ni le deželno stolno mesto z vsemi navadnimi oblastvi, šolskimi in drugimi upravnimi ter kulturnimi zavodi, temuč je tudi po svoji geografski legi naravno, po zgodovini pa kulturno središče slovenskega naroda, ugodno zvezano z ostalimi pokrajinami avstrijskega juga.

Da je Ljubljana za visoke šole jako umesten kraj, so povdarjali stanovi vojvodine Kranjske že l. 1787 v spomenici, s katero so od vlade zahtevali osnovo modroslovne fakultete v Ljubljani z jako obsežnim poukom. Priporočali so to že tedaj tudi z nastopnimi besedami:

»Nicht nur das Herzogthum Krain, sondern Croatien, Istrien, Friaul, Dalmatien, die ganze oesterreichische Seeküste und die venetianische terra ferma seien an der Errichtung einer philosophischen Schule in Laibach, als dem bequemsten Standorte an den Gränzen Italiens, theiligt. Die Pflege der Landessprache komme hiebei in Betracht, insoferne die in fremden Provinzen studirenden Slaven in Gefahr geriethen, ihre Muttersprache zu vergessen und dadurch für die Verwendung im Vaterlande gänzlich unbrauchbar zu werden. Das Gedeihen des Institutes der Normal-schulen erfordere philosophisch vorgebildete Lehrer, die auch der Landessprache mächtig sein müssen. — — Allein auch die Civilbeamten benötigten eine philosophische Vorbildung und müssen wegen des Verkehrs mit dem Landvolke nothwendig Landeskinder sein.«

Faktilno je tudi v Ljubljani od l. 1810 do 1813 delovala popolna akademija (univerza) in še v l. 1848 nahajamo na istem mestu filozofično, teologično ter medicinično-kirurgično šolo, katerim sta se l. 1849, kakor zgoraj omenjeno, pridružili tudi dve slovenski stolici za avstrijsko kriminalno in civilno pravo.

Ljubljana sicer naslednja desetletja pri blagodejnih višješolskih reformah ni dobila svojega deleža. Nadaljevalo pa se je privatno vse tisto mnogovrstno slovstveno in znanstveno delovanje, ki je od nekaj v Ljubljani imelo svoje rodovitno polje in ki je dobilo nove in močne impulze po prepору slovenskega naroda, težečega v svoje središče v Ljubljano.

Kar je dandanes v našem stolnem mestu nakopičenih slovstvenih in znanstvenih pripomočkov, sme naravnost biti naš ponos.

Med knjižnicami imenujemo: Staro drž. licealno knjižnico (52.000 zvezkov), koja obsega med drugim knjižnici Zoisovo in Kopitarjevo; muzejsko knjižnico (nad 10.000 zvezkov), jako mnogovrstno, jezikoslovno, zgodovinsko in umetniško, ker je vsprejela zbirke »Zgodovinskega društva za Kranjsko«, ki je bilo v zvezi s kakimi 130 literarnimi in znanstvenimi društvi; knjižnico škofijskega semenišča (okolu 15.000 zvezkov), ki se dopolnjuje iz leta 1850 po posebni ustanovi knezoškofa Wolfa z vsemi velikimi deli bogoslovne in tudi pravoslovne vede; knjižnico o. o. frančiškanov (do 18.000 zvezkov); knjižnico »Slov. Matice« (12.000 zvezkov), imovito zlasti zato, ker je društvo v 34 letni zvezi, kakor zgoraj omenjeno, s premnogimi znanstvenimi zavodi; dragoceni in tudi obče pristopni knjižnici pokojnih knezoškofov ljubljanskih dr. Widmerja in dr. Pogacarja; strokovne knjižnice c. kr. višje gimnazije in c. kr. velike realke.

Tu so celi zakladi knjig za vse stroke, med njimi mnoga »unica«. Kar se tiče takšnih vseučiliških pripomočkov, je torej ravno Ljubljana že sedaj jako obdarovana. Ker bi se poleg c. kr. licealne knjižnice iz muzejske in Matičine lahko naredila še velika deželna knjižnica in ker smo prepričani, da bi lastniki prav radi tudi druge navedene knjižnice odprli osobito vseučiliški mladini ljubljanski, bi prihranila država jako mnogo pri prvem in poznejšem zalaganju posebne vseučiliške knjižnice. (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. oktobra.

Nagodbena vprašanje. Nagodbeni odsek je v sinočni seji malone dognal splošno razpravo

o nagodbenih predlogih in tekom današnjega dne se bo že vršilo glasovanje o prehodu v nadrobno razpravo ter potem volitev treh pododsekov. Odsekova večina bo brez dvoma glasovala za prehod v nadrobno razpravo, kajti dosedaj je bilo odvisno le od štirih članov slovanske krščansko-narodne zveze, ali se prične nadrobna razprava ali ne. Ker pa je včeraj naša zveza naročila svojim članom, naj glasujejo za prehod, je ta zadeva popolno rešena. Pododseki ne bodo zborovali ta teden, ker se prihodnji četrtak ali petek prično kratke parlamentarne počitnice in bo tudi poslanska zbornica imela jutri zadnjo sejo v tem tednu. Po prazniku vseh svetnikov se pa prične vstrajno delo v odsekih, pri katerem bodo seveda »pomagali« tudi levičarji, vendar vlada sedaj najbrže nič več ni v strahu za nagodbo, ker vé, da jo večina prej ali slej sprejme z ne prevelikimi spremembami.

Schönererjanci zmagujejo. Ideja, ki jo zastopajo kričaski elementi Schönererjeve barve, se čudovito razširja posebno v severnem delu Češke in Moravske. Postojanko za postojanko si pridobivajo Votanovi čestilci. V mnogih krajih, kjer je sedaj gospodovala nemško-napredna stranka, so si s svojo intenzivno agitacijo izpodbili tla. Na ta način priporili so si Schönererjanci zmago pri volitvah v občinski zastop mesta Heba, kjer so dosedaj gospodovali skoro izključno le nemški liberalci. Od 956 volilcev tretjega razreda jih je glasovalo povprečno 700 za Schönererjeve kandidate. Posluževali so se seveda tudi mnogovrstnih zvijač in pobrali celo pooblastila od čeških volilk. V drugem in prvem razredu njihova zmaga ne bo tako sijajna, a dvomiti ni, da bi tudi tu ne prodrli s svojimi semišljeniki.

Kriza v Franciji. Včerajšnja prva seja francoske poslanske zbornice je bila zelo burna. Radi nepopisnih škandalov moralo je predsedstvo pretrgati sejo, ki se je nadaljevala še le po preteku več ur. Bilo je opaziti dve glavni stranki, obe skoro jednako močni. Jedna se je potegovala za čast armade, druga pa za civilno nadoblast. Takoj pričetkom seje je bila seveda na dnevnem redu umazana Dreyfusova zadeva. — Ministerski predsednik Brisson je izjavil da je izročil vse akte kasacijskemu sodišču. Nato so razni govorniki jeli prijemati vojnega ministra Chanoina, češ da premalo skrbi za čast in ugled armade. Minister se je zagovarjal, naglašujoč, da se njegovi nazori popolno strinjajo z nazori njegovega prednika, toda ker vidi, da ne uživa potrebnega zaupanja, odlaga čast vojnega ministra. Po teh besedah je Chanoin ostavil zbornico. Brisson je nato grajal postopanje vojnega ministra. Nastal je zopet ropot. Za besedo se je oglasilo kar več poslancev najedenkrat, nekateri so se jeli pretepati in zborovanje je bilo onemogočeno. — Predsednik Faure je ostavko vsprejel, a tudi ni bil zadovoljen s postopanjem voj. min. Po preteku več časa se je seja zopet nadaljevala, toda zborovanje ni bilo nič kaj mirneje. Vsprejet je bil sicer Ribotov nasvet, s katerim se je strinjal tudi Brisson in ki naglašja, da zbornica priznava nadmoč civilne avtoritete, ob jednem pa zaupanje armadi, ki zvesto čuva republikanske zakone, toda odklonjen pa je bil z 296 proti 253 glasovom predlog socijalnega demokrata Bertauxa, naj se Brissonovi vladi izrazi zaupanje. Takoj nato so vsi ministri ostavili zbornico in seja je bila zaključena. Kriza je torej postala zelo akutna.

Razmere v Španiji postajajo čim dalje bolj neugodne. S padcem Sagastove vlade, kateri je pričakovati v najkrajšem času, gotovo pa ob definitivnem sklepu miru z Ameriko, je zapečaten usoda liberalne stranke, ki se je prav malo časa držala na površju. Konservativna stranka se tudi ne more povspeti do prejšnje veljave, odkar je Acciaritova krogla zadela vodjo Canovasa. Ta toraj tudi ne more prevzeti Sagastove dedščine. Preostaja le vojaška diktatura, na katero se resno misli v vseh vodilnih krogih, in splošno prevladuje mnenje, da pride na krmilo general Polavieja, ki bo brez dvoma zbral okrog sebe samo vojaške dostojanstvenike. V nekem oziru je pa to tudi popolno prav, kajti najbrže nobena druga vlada bi ne bila kos karlistom, ki za sklep miru pripravljajo neko veliko akcijo.

Kandidatura grškega princa Jurija za mesto glavnega guvernerja na Kreti je zopet na dnevnem redu. Povodom bivanja ruskega zu-

nanjega ministra grofa Muravjeva na Dunaju govorilo se je mej drugim tudi o tej kandidaturi, katero, kakor znano, prav toplo zagovarja ruski car Nikolaj iz raznih tehtnih razlogov. Iz zanesljivih virov se poroča, da je tudi naša država sedaj naklonjena tej kandidaturi in da se je grof Muravjev v ime svojega carja zahvalil na Dunaju za ta povoljen preobrat. — Poročevalec dunajske »Reichswehr« zagotavlja po najnovejih informacijah, da se Avstro-Ogerska prav nič ne bo protivila kandidaturi grškega princa in da je o tej ugodni spremembi grškemu dvoru že pred dnevi došlo avtentično sporočilo. V tem slučaju skoro ni dvomiti, da bi ostali osamljeni ti dve velevlasti, kajti Francija in Italija se bodeta brez dvoma udali tej želji, Nemci in Angleži se pa tudi ne bodo upali dalje časa ustavljati se označenemu predlogu.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

Ljubljana, 25. oktobra.

Ker se je radi odsotnosti poročevalca prva točka današnje izredne seje odstavila z dnevnega reda, poročal je odb. dr. Hudnik takoj o zahtevi hišnih posestnikov J. Hanuša in dr. Koprive glede odškodnine za mestni občini odstopljeni svet, o kateri se je razpravljalo že v zadnji seji, a ni dobil večine nobeden stavljenih predlogov. Poročevalec naglašja, da je ta zahteva opravičena, ker parcela 153 $\frac{1}{2}$, ki meri 50 kvadratnih sežnjev, ne leži pred njunima hišama in bi si potem pravde gotovo izposlovala pravico do odškodnine. Svet pred hišama sta itak odstopila brezplačno v cestne namene. Vsled tega predlaga, naj se dovoli iz tekočih dohodkov vsakemu po 125 gl. odškodnine.

Proti predlogu govori zopet odb. dr. Stare, ki mej drugim izraža začudenje, da se lastnika te parcele nista tedaj oglasila za odškodnino, kakor drugi posestniki, ki so tudi odstopili svet v svrhu gradnje Kuhnove ceste. — Po pojasnilu županovem, da je J. Hanuš že preje v zasebnem pismu zahteval odškodnino, se vsprejme predlog odsekov.

Zatem pride na vrsto znana Grajzarjeva zadeva. Poročevalec odb. Klein v ime odseka kratko predlaga, naj se prizivu Grajzarjevemu ne ugodi. Vname se daljša debata, iz katere je razvidno, da je nadinžener Žužek ostal v stavbenem odseku popolno osamljen s svojim predlogom, naj se dovoli Grajzarju izjema in ne delajo ovire pri gradnji hleva v Predilnih ulicah. To svoje mnenje je tudi danes zastopal ter tudi pojasnil, da je Grajzar voljen podpisati reverz, po katerem bi se zavezal v dobi 10 let zazidati imenovani prostor, ko se bo nahajal v boljših gmotnih razmerah. Za njegov nasvet je govoril tudi odbornik Turk, ki je ob jednem zavračal trditev govornika večine odb. Pavlina, češ da je projektovano dvorišče pred hlevom itak premajhno za določeni smoter, ter dostavil, da bo deželni odbor gotovo ugodneje razsodil v tej zadevi.

Za odklonitev Grajzarjeve prošnje sta govorila konečno še odb. Hudnik, ki izjavi, da so za tako izjemo v stavbinskih določbah merodajni le javni oviri, ne pa zgolj zasebni, kakor v tem slučaju, in da bo treba odnehati tudi na levi, ako se odneha na desni, ter odb. dr. Požar, ki je povdarjal, da so ga razlogi v županovem pismu popolno prepričali o nujni potrebi zavrnitve Grajzarjevega rekurza. Odgovarjal je tudi odb. Turku glede deželnega odbora, da je tu v prvi vrsti mestna občina pozvana skrbeti za javne interese mesta. — Predlog poročevalca Kleina je bil vsprejet z vsemi proti jednemu glasu. Člani magistr. gremija niso glasovali.

O spremenjenem programu za jubilejsko slavnost na mestnih ljudskih šolah je poročal odb. Dimnik. Vspored naslednje določa: Vse šole praznujejo 1. decembra s skupno sv. mašo ob 8. uri v stolni cerkvi. Po maši se vrste na posamnih zavodih primerne slavnosti ter se razdele in sicer šolarjem višjih razredov Dimnikov »Zlati jubilej«, šolarjem srednjih razredov Zupanov »Cesar Fran Josip I.«, v 1. razredu pa podobice. S temi knjižicami in podobami se obdare tudi učenci zasebnih slov. šol, na nemških šolah je pa razdeljevati jednake nemške spise. Nadalje se omisli vsaki šolski zastavi spominski trak, vsaki učilnici podoba cesarice Elizabete ter konečno nekaj cesar-

jevih podob. Iz preostanka 1200 gl. dovoljenega kredita je pa omisliti obleko revnim šolarjem, ki se razdeli isti dan. — Vsi ti predlogi obveljajo.

Dotacija šoli na Barju za ženska ročna dela se poviša od 20 na 40 gld. Poročevalec odb. Dimnik.

Odb. dr. Požar poroča o izdelavi načrtov in zgradbi poslopja za mestno dekliško osemrazrednico pri sv. Jakobu. Govornik opisuje nujno potrebo zgradbe te šole, ker so sedanji učni prostori na Vrtači predaleč in pretensni, ter predlaga, naj se vsprejme načrt barona Krausa in Völka s potrebnimi spremembami posebno z ozirom na to, da se svojedobno napravita iz te šole dva zavoda, namreč petrazredna ljudska in trirazredna meščanska šola, naj se nadalje preskrbe potrebni načrti in troškovnik. Financijelno vprašanje, dovolitev za najetje posojila v približnem znesku 80.000 gld., bo pa rešil deželni zbor v prihodnjem zasedanju.

Odb. Gogola pripominja, da so prebivalci šentjakobskega okraja izrazili željo, naj bi se nekdanji redutni prostor ne zazidal, in predlaga, naj se prične pogajati s kranjsko hranilnico glede odstopa Virantovega vrta, ker je hranilnici gotovo mnogo do tega, da se ne zapre razgled na Virantovo hišo.

Odb. Dimnik in župan pojasnita, da bi bila taka pogajanja brezvspešna, kakor uči dosedanja izkušnja, podžupan pa pripomni, da bi se taka zamenjava smela izvršiti le brezpogojno.

Slednjič pojasni župan na vprašanje odb. Gogole, da po vsprejetem načrtu ni onemogočena gradnja župnišča.

Pri glasovanju je bil vsprejet predlog odsekov z dostavkom odb. Gogole. (Konec slédi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. oktobra.

(Govorice o napadu na cesarja) v Gödöllő, ki so se širile po Dunaju, so popolnoma neosnovane. V Ljubljani se sploh o tem ni čulo ničesar.

(Deželno-zborska dopolnilna volitev) v Kranju in Škofjiloki je bila danes zelo živahna. Kakor je razvideti iz brzojavnih poročil, dobil je v Loki večine pet glasov kurat Koblar, v Kranju pa večine 43 glasov ravnatelj Šubic, tako da ima v obeh okrajih Šubic 127, Koblar pa 89 glasov ter je Šubic izvoljen z 38 glasovi večine. Sinoči je bil v Kranju zelo buren volilni shod, pri katerem sta bila navzoča oba kandidata, pa nobeden ni mogel priti do besede, dokler se niso volilci ločili; potem še le sta kandidata govorila vsak svojim volilcem.

(Lojalnost do resnice.) »Narod« sinoči sporoča o agitaciji za današnje volitev v Kranju in Škofjiloki ter mej drugim pravi v vvodnem članku: Ta klerikalna družba je za Koblarja vpregla vso klerikalno organizacijo in deluje zanj z vso silo, a na pomoč jej je v nedeljo prihitel še kanonik Kalan; med dnevnimi novicami pa »Narod« poroča: »Tudi kanonika Kalana smo videli ta dan v Loki«. — Glede stvari same vstrajamo pri tem, kar smo zadnjič omenili, da se vodstvo kat. narodne stranke ni s to volitvijo popolno nič pečalo, glede pisave »Narodove« o kanonika Kalana pomoči za agitacijo pa izjavimo, da je bil kanonik Kalan v nedeljo doma v Pevnu pri Loki ter da se je zvečer, čakajoč voza na železniško postajo, mudil jedno uro v Loki in sicer samo v samostanu, da pa ni z nobenim loškim meščanom — volilcem govoril, torej tudi agitovati ni mogel. Na kolodvoru pa sta se videla ravnatelj Šubic in kanonik Kalan in odtod je prišla gotovo notica v »Narod«. Gospod ravnatelj Šubic bo gotovo tudi do resnice toliko lojalen, da popravi neresnično trditev, za katero ne more imeti najmanjšega dokaza.

(Repertoar slovenskega gledališča.) Jutri v četrtek dne 27. t. m. in v soboto dne 29. t. m. se bode pela velemelodijozna in splošno priljubljena romantično komična opera »Marta«, katero je uglasbil v štirih dejanjih plem. Flotov. »Marta« se je pela na slovenskem odru že v sezoni 1894/95 ter se je takrat občinstvu mahoma prav posebno prikupila. Po preteku treh let se bode pela »Marta« torej zopet, toda z do celoma novimi močmi. Vse vloge so prišle v druge in tudi boljše roke, tako da bode »Marta« i svojim najboljšim znancem zopet jako zanimiva. Glavne

vloge so v rokah gđč. Stastne (lady Harriet Durham), gđč. Radkiewiczzeve (Nancy), gosp. Raskovića (Lyonel), g. Nollija (lord Tristan Mielefort) in gosp. Feduckowskega (Plumkett). Ker je opera tudi izvrstno naučena in je libreto jako zabaven, se je nadejati jutri in v soboto dveh posebno prijetnih gledaliških večerov.

(Iz Gradca.) Vlada si je napravila ne malo sitnih preglavic in skrbij z razpustitvijo hipernacionalnega in objestnega mestnega zastopa. Razun krščanskih socialistov je bil znova izvoljen stari občinski zastop, pomnožen z novimi zagriženimi nacionalci. Ako uvažujemo, s koliko večino je bila poražena avstrijska domoljubna stranka v mestu, kjer imajo v drugem razredu aktivni in vpokojeni uradniki odločilno besedo, smatrati moramo ta plod velikonemške agitacije za pojav, nevaren državi in drugim nemškim narodnostim. Izid volitve je jasno pokazal, da stoji večina prebivalstva in tudi državnega uradništva za nemško-nacionalnimi hujšaki, ki iščejo preko Avstrije rešitve v blaženi Vsenemčiji. — Na povabilo vladnega komisarja Hammer pl. Purgstall-a so se zbrali občinski svetovalci danes, 25. t. m., ob 10. uri v mestni dvorani in soglasno izvolili županom dr. Graffa, ki je letos spomladi na nečuten način pokazal svoje nelojalno mišljenje in žalil državno avtoriteto. Novoizvoljeni stari župan je vsprejel izvolitev in obljubil, da bo vse moči zastavil za nemštvo, za pravico in svobodo. Kako je umeti te besede, o tem ne dvomi nihče, ko dobro poznamo in čutimo kruto brezobzirnost prejšnjih nacionalcev v obče, zlasti pa dr. Graffa. Pač pa smo radovedni, kako si pomore vlada iz zadrege in kako pristrže in poseče malo previsoko vzrasla nemška drevesa.

(Umrla je) danes zjutraj na Viču gospa Marija Lavrič, soproga občespoštovanega posestnika in vinotrčca, gosp. Jožefa Lavriča. Pogreb bo v petek ob 8. uri zjutraj na Viču. Bog potolaži potrtega moža, ki je letos zgubil za sinom in hčerjo še svojo ljubljeno soprogo!

(Dosedaj najdebelejo repo) je dobil g. Ferline iz Trzina. Tehtala je namreč prvi dan 5 klg., a sedaj se je usušila za pol kilograma.

(Za spodnještajerski jubilejski zaklad) so vplačali nadalje: Sl. posojilnica v Ljutomeru 100 kron; prečast. g. Karol Gajšek, častni kanonik v Doberni, 18 kron; sl. občina Št. Martin na Paki 10 kron; g. Maks Pleteršnik, profesor v Ljubljani, 20 kron; sl. hranilnica in posojilnica v Ljubnem 20 kron; g. Anton Božič, župan v Radoslavcih, 2 kroni; sl. občina Št. Pavel pri Preboldu 30 kron; slavni okrajni zastop sevniški 400 kron; in pri slovesu g. dr. Ravniharja se je nabralo 21 kron 34 vin.

(Zaprli so) v Budapešti 35 letnega zoboizvednika dr. J. Hegedűs-a zaradi zločina zoper poštenje. Policija je prejela 36 naznanil. Ko so ga prijeli, je potegnil iz žepa steklenico z zeleno tekočino ter jo hotel izpiti. A bližnji detektiv mu jo je iztrgal iz rok. Stvar je obudila v Budimpešti veliko senzacijo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Škofjaloka, 26. oktobra. Pri današnji dopolnilni deželnozborni volitvi je dobil Koblar 46, Šubic pa 41 glasov. Jedna glasovnica je bila prazna.

Kranj, 26. oktobra. Ravnatelj Šubic je dobil 86, kurat Koblar 43 glasov. — V obeh volilnih okrajih skupaj je dobil Šubic 127, Koblar pa 89 glasov, torej je Šubic izvoljen z 38 glasovi večine.

Celovec, 26. oktobra. Mestni zbor je na predlog odbornika dr. Abuja sklenil naročiti pravnemu odseku poskrbeti zato, da stopi v zvezo s prizadetimi občinami, ki naj protestujejo proti osnovi deželnega nadsodišča v Ljubljani.

Dunaj, 26. oktobra. V včerajšnji seji permanentnega odseka je referent poročal o preiskavi nekaterih kanalov, v katere je zašlo nekaj okuženih podgan. Preiskavo je vodil župan dr. Lueger v sporazumu z namestništvom. Kanale so preiskali uslužbenci mestnega kontrahenta za čiščenje kanalov. V bolniških kanalih so našli nekaj živih in nekaj mrtvih podgan, ogromno število pa v kanalih v Lazarethovi ulici ter v Alserbach-

kanalu. Po noči so z vodo iz vodovoda izprali vse kanale.

Dunaj, 26. oktobra. Slovenski državni poslanci so imeli danes sejo, v kateri je bilo na dnevnem redu društvo: Naša straža. Sklenili so, da se prvi zbor društva skliče na 15. novembra.

Dunaj, 26. oktobra. Poročilo dunajskega „Neues Wiener Tagblatt“, da je vlada vsled vplivanja ministerstva za vnanje stvari odklonila nekaj zahtev slovanske krščansko-narodne zveze, je popolnoma izmišljeno.

Dunaj, 26. oktobra. V nagodbenem odseku so prišli danes na vrsto vsi oglašeni govorniki: Gross, Stürgkh, Kaftan, Chiari, Steinwender, Tollinger in Verkauf. Seja se je prikinila ob eni; popoldne ob štirih se seja nadaljuje. Najprej je glasovanje o tem, ali se vladni predlogi vsprejmo kot podlaga za podrobno razpravo, na to se volijo pododseki in njih poročevalci. Odseki se bodo še danes konstituirali.

Dunaj, 26. oktobra. Bivši vodja finančnih uradov v Trstu Zimmermann je naročil po okrožnici podrejenim uradnikom, da naj se učijo slovenščine. „Piccolo“ pravi, da je to veter z Dunaja, ki pa je za Italijane v Primorji neškodljiv.

Dunaj, 26. oktobra. „Wiener Allgem. Zeitg.“ pravi, da ni res, da bi bil grof Gleispach prestavljen iz Gradca na Dunaj; torej tudi ne bo res, da pride na Gleispachovo mesto dr. Gertscher.

Dunaj, 26. oktobra. Cesarski namestnik je ukazal profesorju Nothnaglu, da mora do preklica ostaviti svojo kliniko ter ustaviti vse ordinacije v svojem zasebnem stanovanju in izvan njega.

Dunaj, 26. oktobra. Strežajka Pecha se počuti jako slabo; stanje ostalih izolirancev je še dokaj povoljno.

Budimpešta, 26. oktobra. Danes je v ogerski zbornici skrajna levica stavila na vlado interpelacijo, v kateri povdarja, da so na hrvatskem ozemlju poslanci člani stranke prava imeli skupno sejo, kjer so bili navzoči tudi slovenski državni poslanci avstrijski, da se je na tej skupščini sklepalo o predlogih, ki merijo na razrušitev kraljestva sv. Stefana, ter vprašajo, ali je vladi to znano in ali za Trsat ne veljajo zakoni, ki varujejo celotnost krone sv. Stefana.

Levov, 26. oktobra. Stojalovščiki so se razdvojili, ker za izpraznjeni deželnozborni mandat kandidujeta Stojalovski in dr. Danielak, dosedaj oba člana istega kluba.

Kolomea, 26. oktobra. Pri včerajšnji državnozborni volitvi je zmagal Poljak Morisa s 658 glasovi, Rusin je dobil 304 glasove.

Pariz, 26. oktobra. Ostavko vojnega ministra Chainona je predsednik Faure vsprejel in namerava poveriti vodstvo vojnega ministerstva neki civilni osebi, da s tem pokaže naklonjenost zahtevi, naj se vojaška oblast podredi civilni oblasti. Ministra Chainona Faure ni hotel vsprejeti v avdijenci, marveč je vsprejel ostavko šele, ko jo je predložil ministerski predsednik Brisson. — Vsled konečnega sklepa v včerajšnji seji poslanske zbornice, ki je z večino glasov izrazila nezaupnico vladi, odstopi najbrže celi kabinet in prevzame sestavo novega kabineta židom vrlo prijazni sedanji naučni minister Bourgeois. Včerajšnji dogodki so na pariško prebivalstvo naredili mnogovrstne vtise. Na več krajih mesta so se pojavljali burni prizori, celo do pretepov je prišlo mej somišljeniki in nasprotniki Dreyfusove klike. Policija je aretovala nad 200 oseb, a ni bila kos demonstrantom in je moralo vojaštvo zasesti vse večje trge in ulice. Policijskega komisarja Leblonsa je nekdo s palico težko ranil. Množica se je razpršila šele, ko je proti deveti uri zvečer jelo dežiti.

Kolonijska, 26. oktobra. „Köln. Zeitg.“ poročajo iz Madrida: V karlističnih krogih se z vso resnostjo zagotavlja, da se po sklepu

miru pojavi karlističen upor, ki se prične v Navari in razširi potem čez baskirske pokrajine Aragonijo, Katalonijo in Valencijo. Don Carlos prekorači državno mejo pri Navari, ker bo tam najlažje zbral nekaj tisoč mož.

Carigrad, 26. oktobra. Ruskemu admiralu Skoryblowu se je posrečilo spraviti kristijane v Retimnu z mohamedovci. Z organizacijo orožništva se je že pričelo. V prihodnjih dneh se prične z dovozom moke in žita.

London, 26. oktobra. Angleška se silno hitro oborožuje. Od vseh pristanišč se poroča, da se z veliko naglico opravljajo bojne ladije.

Umrli so:
24. oktobra. Marija Samatorčan, dekla, 37 let, Karlovska cesta 17, otrpnenje sra.
V hiralnici:
23. oktobra. Jakob Strupi, delavec, 59 let, furunculosis.
V bolnišnici:
22. oktobra. Frančiška Vidmar, delavca žena, 36 let, sepsis puerperalis.
23. oktobra. Franc Pokorn, delavec, 56 let, naduha. —
Jožef Bedina, godec, 30 let, jetika.

Drva,
že razžagana in razcepljena,
pošilja v katerikoli množini po želji na dom
G. Tönnies
v Ljubljani.

736 3—3

Foulard-svila 65 kr.

do gld. 3.35 meter — japonska, kitajska itd. v najnovejših vzorcih in barvah, tudi črna, bela in barvena **Hennebergova svila** od 45 kr. do gld. 14.65 meter — v najbolj modernih tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštnine in carine prosto na dom. — Vzorci obratno. Dvojni pisмени porto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg

53 e. in kr. dvorni zalagatelj, **Curth.** 9 2

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina v 24. urah
25. 9. zvečer	738.4	8.6	sl. szah.	skoro obl.	
26. 7. zjutraj	741.1	8.9	sl. svzh.	oblačno	0.0
2. popol.	740.9	15.4	sl. svzh.	"	

Srednja večerajšnja temperatura 8.6°, za 0.1° pod normalno.

752 1—1

Tuge polnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je Bog v svoji nam neumljivi previdnosti letos vže tretjič hudo obiskal, ko je za našim ljubljnim **Jožefom** in dobro **Ivanko** sedaj še k Sebi poklical našo preblago in premilo soprogo, oziroma mater, gospo

Marijo Lavrič

danes ob 5. uri zjutraj po hudi, mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, v 49. letu njene starosti.

Pogreb s sv. mašami bo v petek, 28. t. m., ob 8. uri zjutraj na Viču.

Ljubljeno pokojnico priporočamo vsem v pobožno molitev in blag spomin.

Na Viču, dne 26. oktobra 1898.

Žalujoča rodbina Lavrič-eva.

Koledar katol. tisk. društva za leto 1899.

namenjen zlasti slovenski duhovščini, obsega tudi „imenik učencev“ za več ko 400 šolarjev. — Neudom stane krasno vezan gld. 1.20.

Koverta s firmo
priporoča
„Katol. Tiskarna“
v Ljubljani.

Pozor!

Premog 50 klgr. samo 50 kr.!

Čast mi je slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da začeni z dnem 24. t. m. **prodajam**

trboveljski premog

50 klgr. samo 50 kr.

Prodaja se v plombovanih vrečah.

Naročila se sprejemajo na Radeckega cesti (Kravja dolina) **št. 3.**

Priporočam se v obilno naročilo. — Z odličnim spoštovanjem

749 4—3

Josip Turk ml.

Telefon št. 90.

Telefon št. 90.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem dobil

generalno zastopstvo meščanske pivovarne v Plznu

ustanovljene leta 1842

za *Kranjsko, Spodnje Štajersko, Reko, Opatijo, Iko, Lovrano itd.*

ter da bodo točili

!originalno plznsko pivo!

iz te pivovarne,

ki je najboljša na svetu, in tudi jedino bolnikom priporočeno od zdravnikov v dijeto,

naslednji gospodje:

Bilina & Kasch, „Pri roži“,

L. Fantini, Gradišče.

G. Fröhlich, „Pri slonu“,

Karol Koisser, „Pri Mašču“,

Ivan Mayr, „Narodni dom“;

v steklenicah ga bodo prodajali gg:

M. Avanzo, Wolfove ulice,

Ivan Buzzolini, Špitalske ulice,

M. Umberger, Židovske ulice,

Fr. Krapeš, „Narodna kavarna“.

Naročila na pivo v steklenicah in v sodčkih vzprejemam v svoji pisarni

v **Šelenburgovih ulicah št. 1.**

Z velespoštovanjem

743 10—2

Ivan Gorup

generalni zastopnik meščanske pivovarne v Plznu, ustanovljene leta 1842.

Naročila z dežele izvršujem točno.

Dunajska borza.

Dne 26. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 80 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 > 50 >
Avstrijska zlata renta 4%	119 > 60 >
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 > 90 >
Ogerska zlata renta 4%	119 > 40 >
Ogerska krona renta 4%, 200	97 > 55 >
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	913 > — >
Kreditne delnice, 160 gld.	350 > 50 >
London vista	120 > 60 >
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 > 87 1/2 >
20 mark	11 > 77 >
20 frankov (napoleonidor)	9 > 54 1/2 >
Italijanski bankovci	43 > 45 >
C. kr. cekini	5 > 67 >

Dne 25. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	165 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	138 > 50 >
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 > 50 >
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 > 50 >
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 > — >
Dunavske vravnave srečke 5%	130 > 25 >
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 > — >
Posojilo goriškega mesta	112 > — >
4% kranjsko deželno posojilo	98 > 50 >
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	98 > 10 >
Priporitetne obveznice državne železnice	— > — >
južne železnice 3%	179 > 40 >
južne železnice 5%	126 > 70 >
dolenjskih železnice 4%	99 > 50 >

Kreditne srečke, 100 gld.	198 gld. 75 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 > — >
Avstrijskega rudočega križa srečke, 10 gld.	19 > 20 >
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 > — >
Salmove srečke, 40 gld.	82 > — >
St. Genois srečke, 40 gld.	80 > 20 >
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 > — >
Ljubljanske srečke	22 > 50 >
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	153 > 75 >
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3440 > — >
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	407 > — >
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	68 > 75 >
Splošna avstrijska stavbinska družba	111 > — >
Montanska družba avstr. plan.	175 > 65 >
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	168 > — >
Papirnih rubljev 100	127 > 25 >

S 1. oktobrom se prične novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“

XXXVII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih efektov, izkaz vseh izžebanih državnih in zasebnih obligacij.

Brezplačno darilo

Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštinih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gl. 60 kr.

celoletna naročnina.